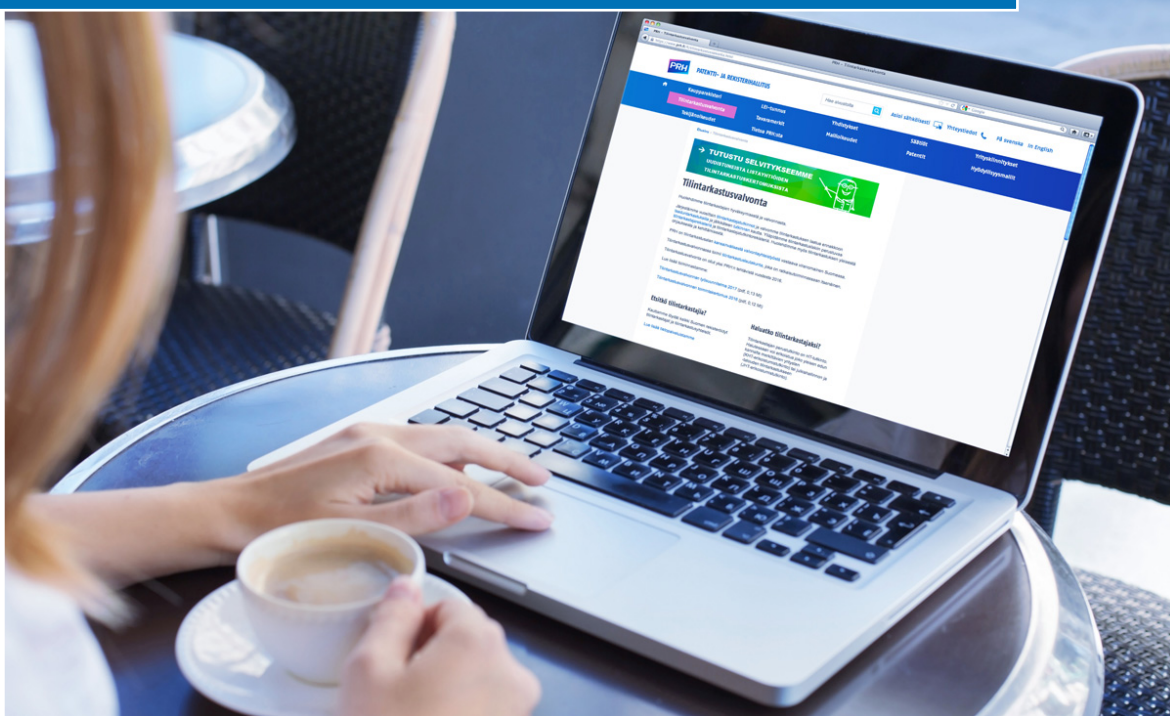

2019

Kertomus PRH:n tilintarkastus- valvonnan toiminnasta

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

Tilintarkastusvalvonta
Patentti- ja rekisterihallitus
31.3.2020

SISÄLLYSLUETTELO

Kertomus PRH:n tilintarkastusvalvonnan toiminnasta	2
1. Yleistä	2
2. Tilintarkastusvalvonnan virkamiehet	2
3. Tilintarkastuslautakunta ja sen kokoonpano 2019	3
4. Tilintarkastajien hyväksyminen	3
5. Tilintarkastajien rekisteröinti.....	5
6. Tilintarkastajien valvonta: laaduntarkastukset.....	5
6.1. Tilintarkastusyhteisöjen laaduntarkastukset.....	6
6.2. Tilintarkastajien laaduntarkastukset.....	7
7. Tilintarkastajien valvonta: tutkinta-asiat	9
7.1. Tilintarkastuslautakunnan toiminta.....	10
8. Tilintarkastajien valvonta: muu valvonta	11
9. Tilintarkastuksen yleinen ohjaus ja kehittäminen	11
10. Kansainvälinen yhteistyö	12
11. Muut lakisäätöiset tehtävät	12
12. Lainsäädännön seuranta ja kehittäminen	13
13. Markkinaseuranta	13
14. Yliopistoyhteistyö	13
15. Sisäiset työryhmät ja viranomaisyhteistyö	13

KUVALUETTELO

Kuva 1: Tilintarkastajien lukumäärä 31.12.2019	5
Kuva 2: Vuoden 2019 laaduntarkastusten kohteena olevien tilintarkastajien lukumäärä (sisältää keskeneräiset laaduntarkastukset)	8
Kuva 3: Vuoden 2019 laaduntarkastusten tulokset 3.3.2020 mennessä	9

Kertomus PRH:n tilintarkastusvalvonnan toiminnasta

1. Yleistä

PRH:n tilintarkastusvalvonnan tehtävistä säädetään tilintarkastuslain (1141/2015) 7 luvun 1-3 §:ssä sekä EU:n PIE-asetuksessa. Tilintarkastusvalvonnan keskeisiä tehtäviä ovat tilintarkastajien hyväksymiseen, rekisteröintiin, toiminnan valvontaan sekä yleiseen ohjaukseen ja kehittämiseen liittyvät tehtävät.

Osana Patentti- ja rekisterihallitusta tilintarkastusvalvonta toimii yritysten toimintaedellytysten edistämiseksi. Keskeisiä lähtökohtia toiminnalle on oikeusvarmuus, ennakoitavuus, objektiivisuus ja asianosaisten yhdenvertaisuus. Tilintarkastusvalvonnan toiminnan tarkoituksena on tilinpäätösinformaation luotettavuuden jatkuva parantaminen.

PRH:n uusi visio sekä strategia kaudelle 2018–2022 vahvistettiin 2018 alussa. PRH:n strategiset päämäärät ohjaavat myös tilintarkastusvalvonnan toimintaa tulevinä vuosina.

Tilintarkastusvalvonnan toiminnan kehittämisen keskiössä on tavoite asiakkaan onnistumisesta. Loppuasiakkaamme eli tilinpäätöstiedon käyttäjän kannalta tämä tarkoittaa mm. laaduntarkastustyössä muutamien viime vuosien aikana tehtyjen uudistusten vaikuttamista sekä valvonnan tulosten tiedottamisen kehittämistä. Näin toimien vaikutamme tilintarkastuksen laadun ja sitä kautta tilinpäätösinformaation luotettavuuden paranemiseen. Asiantiasiaikkaidemme (esim. valvonnan kohteena olevat tilintarkastajat) osalta pyrimme tukemaan asiakkaan onnistumista edistämällä päätöstemme ja ratkaisujemme selkeyttä ja ymmärrettävyyttä sekä määrittämällä käsittelyajat palveluillemme.

Jatkoimme vuoden 2019 aikana viestinnän kehittämistä ja järjestimme mm. kaksi tilintarkastajille suunnattua laatupäivää sekä yhteistyössä Finanssivalvonnan kanssa ajankohtaistilaisuuden yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tarkastusvaliokuntien edustajille ja eräiden sidosryhmien edustajille. Lisäksi tiedotamme PRH:n verkkosivuilla toiminnastamme sekä sen tuloksista ja näin pyrimme kehittämään hyvää tilintarkastustapaa.

Lokakuussa 2019 käynnistimme kokonaisvaltaisen digihankkeen tilintarkastusvalvonnan sähköisen asiointin kehittämiseksi. Hankkeen aloittamista edelsi hankkeen alustava suunnittelu sekä palveluntuottajan kilpailuttaminen. Tavoitteena on mahdollistaa sähköinen asiointi lähtökohtaisesti kaikessa tilintarkastusvalvontaan liittyvässä asiointissa ja näin ollen helpottaa tilintarkastajien, tilintarkastajaksi hakevien sekä muiden tilintarkastusvalvonnan kannalta keskeisten sidosryhmien asiointia tilintarkastusvalvonnan kanssa. Lisäksi tavoitteena on tehostaa ja automatisoida tilintarkastusvalvonnan käsittelyprosesseja. Arvioimme hankkeen jatkuvan kevääseen 2022.

2. Tilintarkastusvalvonnan virkamiehet

Vuoden 2019 päättyessä PRH:n tilintarkastusvalvonnan virkamiehinä oli 16 (vuonna 2018 18) henkilöä, yksi toimii tulosalueen johtajana, virkamiehistä 7 (9) toimi laadunvarmistusyksikössä, 5 (5) tutkinta- ja laillisuusvalvontayksikössä ja 3 (3) tilintarkastajien hyväksyminen ja rekisteröintiyksikössä.

3. Tilintarkastuslautakunta ja sen kokoonpano 2019

PRH:n tilintarkastusvalvonnassa toimii ratkaisutoiminnassaan itsenäinen tilintarkastuslautakunta, jonka tehtävistä säädetään tilintarkastuslain 7 luvun 5 §:ssä. Tärkeimmät tehtävät ovat seuraamuksista päättäminen tilintarkastajien valvontaan liittyvissä tutkintatapauksissa ja tilintarkastusvalvonnan päätöksiin liittyvien oikaisuvaatimusten käsittely. Tilintarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2019 oli seuraava.

Puheenjohtaja

Talousjohtaja Pekka Pajamo, Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma

Varapuheenjohtaja

Hovioikeudenneuvos Jussi Heiskanen, Helsingin hovioikeus

Jäsenet (varajäsen suluissa):

Asianajaja Riikka Rannikko, Hannes Snellman Asianajotoimisto Oy
(Lainsäädäntöasioiden päällikkö Tiina Toivonen, Suomen Yrittäjät)

Asianajaja Leena Romppainen, Asianajotoimisto Castrén & Snellman Oy
(Hovioikeudenasesessori Silja Leino, Helsingin hovioikeus)

VP Group Accounting and Tax Elina Stråhlman, Finnair Oy
(Asiantuntija Hannu Ylänen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK)

Ekonomi Ari Ahti

(Johtava asiantuntija Janne Fredman, Taloushallintoliitto)

Senior Fellow Anders Tallberg, Hanken & SSE Executive Education
(Professori Lasse Niemi, Aalto yliopisto, laskentatoimen laitos)

Yliopistonlehtori Antti Fredriksson, Turun yliopisto, kauppakorkeakoulu
(Professori Mervi Niskanen, Itä-Suomen yliopisto)

Professori Teija Laitinen, Vaasan yliopisto

(Professori Marjaana Helminen, Helsingin yliopisto)

Pysyvät asiantuntijat

KHT Juha-Pekka Keimmo, Revico Grant Thornton Oy
(KHT Heikki Ilkka, Ernst & Young Oy)

KHT Kari Lydman, Tilintarkastustoimisto Lydman Oy
(HT Jukka Prepula, Tiliextra Oy)

4. Tilintarkastajien hyväksyminen

PRH:n tilintarkastusvalvonta järjesti vuonna 2019 neljännen kerran 1.1.2016 voimaan tulleen tilintarkastuslain mukaiset tilintarkastajatutkinnot. Lisäksi tilintarkastusvalvonta

järjesti siirtymäkauden ajan (2016–2020) järjestettävät aiemmin voimassa olleen tilintarkastuslain mukaiset keskeneräiset tutkinnot.

PRH:n asettama tutkintojaosto jatkoi toimintaansa. Jaoston puheenjohtajana toimi 1.1.2018 alkaen HT, KHT Pasi Pekkarinen. HT, JHT Minna Ainasvuori nimitettiin jäseneksi kolmevuotiskaudelle. Jäseninä jatkoivat HT Tuula Ossa sekä PRH:n tilintarkastajien hyväksymisasioista vastaava päällikkö Hanna Kattainen.

Tutkintojaosto laati tutkintotehtävät, arvosteli kokelaiden vastaukset sekä laati tilintarkastusvalvonnalle esityksen tutkintotehtävien arvosteluperusteiksi, tutkintojen hyväksymispisterajoiksi ja kunkin kokelaan pisteiksi. Tutkintojaosto laati tilintarkastusvalvonnalle esityksen kokelaiden suorituksen arvostelusta. Tutkintotehtävät ja arvosteluperusteet julkaistiin PRH:n verkkosivuilla. Tutkintojaosto käytti apunaan ulkopuolisia asiantuntijoita.

Tutkintoihin tuli yhteensä 376 (vuonna 2018 399) ilmoittautumista. Uuteen HT-tutkintoon ilmoittautui 201 (211), KHT-tutkintoon 141 (137) ja JHT-tutkintoon 14 (10) henkilöä. Siirtymäkokeeseen ilmoittautui 11 (21) JHTT-tilintarkastajaa.

Kesken olevien tutkintosuoritusten perusteella vanhaan HTM-tutkintoon ilmoittautui 3 (7) henkilöä ja KHT-tutkintoon 5 (13) henkilöä. JHTT-tutkintoon ilmoittautui yksi henkilö (0) henkilöä.

PRH:n tilintarkastusvalvonta järjesti tilintarkastajatutkinnot elo- ja syyskuussa 2019 kahden eri viikonloppuna Helsingissä. Yhteensä eri tutkintoihin osallistui 306 (302) kokeilasta. Suuri osa kokelaista osallistui HT-perustutkinnon lisäksi KHT-erikoistumistutkintoon.

PRH:n tilintarkastusvalvonta hyväksyi 9.12.2019 105 (71) henkilön suorituksen HT- ja HTM-tutkinnossa, 49 (48) henkilön KHT-tutkinnossa, 6 (4) henkilön JHT-tutkinnossa sekä 4 (8) henkilön siirtymäkokeessa. Aiemman tilintarkastuslain mukaisen KHT-tutkinnon suoritti hyväksytysti 1 (7) henkilö. Vuoden 2018 tutkintoarvosteluihin kohdistuvia oikaisuvaatimuksia oli yhteensä 13 kappaletta (edellisenä vuonna 23 oikaisuvaatimusta). Yhden (2) oikaisuvaatimuksen perusteella tilintarkastusvalvonta teki itseoikaisun, joiden perusteella kokelaan suoritus tutkinnoissa hyväksyttiin vuoden 2020 puolella.

Tutkintoihin osallistuneista kokelaista hyväksyttiin tutkinnoissa seuraavasti:

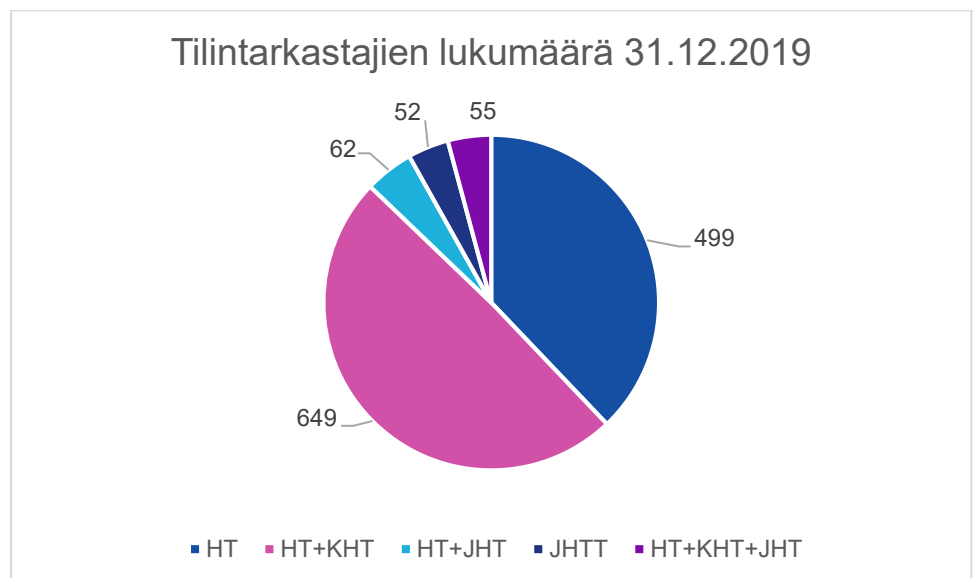
Tutkinto	Osallistuneet	Hyväksytyt
HT- ja HTM-tutkinto	172	105
KHT-tutkinto	112	49
KHT-tutkinto (keskeneräinen)	5	1
JHT-tutkinto	8	6
Siirtymäko	9	4
Yhteensä	306	165

5. Tilintarkastajien rekisteröinti

Vuoden 2019 aikana hyväksyttiin 79 (vuonna 2018 50) uutta tilintarkastajaa, lakkautettiin hyväksyminen 109 (120) tilintarkastajalta tilintarkastajan hakemuksesta, merkittiin tilintarkastajarekisteriin 2 (2) hyväksymisen peruuttamista ja 6 (3) tilintarkastajan hyväksyminen palautettiin.

Vuonna 2019 hyväksyttiin 2 (4) uutta tilintarkastusyhteisöä ja 1 (2) yhteisön hyväksyminen lakkautettiin yhteisön hakemuksesta. Lisäksi 1 (2) JHTT-yhteisön hyväksyminen lakkautettiin yhteisön hakemuksesta.

Tilintarkastajarekisterissä oli 31.12.2019 yhteensä 1 317 (1 345) tilintarkastajaa, 71 (70) tilintarkastusyhteisöä ja 2 (3) JHTT-yhteisöä.

Kuva 1: Tilintarkastajien lukumäärä 31.12.2019

6. Tilintarkastajien valvonta: laaduntarkastukset

PRH:n tilintarkastusvalvonnan laaduntarkastuksen kohteena ovat kaikki hyväksytyt tilintarkastajat sekä tilintarkastusyhteisöt. Laaduntarkastukset tehdään riskiperusteisesti,

kuitenkin vähintään kolmen tai kuuden vuoden välein. PRH:n tilintarkastusvalvonta valvoo tilintarkastuksen laatua tarkastamalla tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen omaa laadunvalvontajärjestelmää sekä tilintarkastustoimeksiannoissa tehtyä työtä. Tilintarkastajien valvonta laaduntarkastuksilla on ennaltaehkäisevää ja ohjaavaa toimintaa, jonka tavoitteena on parantaa tilintarkastuksen laatua. Tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön toiminnasta saatamme tehdä laaduntarkastuksessa havaintoja, jotka johtavat asian käsittelyyn Tilintarkastuslautakunnassa tutkinta-asiana.

Vuonna 2019 tilintarkastusvalvonta jatkoi laaduntarkastusprosessien ja tarkastusohjelmien kehittämistä erityisesti julkishallinnon tilintarkastuksen osalta. Perustimme julkistarkastuksen laatujaoston, jonka tehtävänä on avustaa tilintarkastusvalvontaa laaduntarkastusten työmenetelmien kehittämisessä ja laaduntarkastusten tulosten arvioinnissa. Laatujaostoon kuuluivat vuonna 2019 JHTT Virpi Ala-aho, Pasi Leppänen ja JHTT Erja Viitala.

Tilintarkastusvalvonta jatkoi hyväksi todettua toimintatapaa, jossa koko laadunvarmistusyksikkö keskustelee vaikeista tai tulkintaa edellyttävistä laaduntarkastuksessa esiin nousseista asioista yhteisissä kokouksissa (klinikat). Järjestimme vuoden aikana 42 (21) klinikkaa, joissa käsitelimme yksittäisten kysymysten lisäksi laadunvarmistuksen asiantuntijoiden esitysten perusteella laaduntarkastusten havainnot ja arvioimme niiden vaikutusta laaduntarkastuksen tulokseen.

6.1. Tilintarkastusyhteisöjen laaduntarkastukset

PRH:n tilintarkastusvalvonta tekee laaduntarkastuksen yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä tarkastaville tilintarkastusyhteisöille vähintään kolmen vuoden välein. Muille tilintarkastusyhteisöille teemme laaduntarkastuksia riskiperusteisesti.

Vuonna 2019 laaduntarkastuksen kohteena on ollut kolme tilintarkastusyhteisöä laadunvalvontajärjestelmineen. Laaduntarkastuksista ei ole vielä annettu päätöstä. Vuoden 2019 aikana on annettu päätös yhdestä vuonna 2017 ja kolmesta vuonna 2018 tehdystä laaduntarkastuksesta.

Laaduntarkastusvuosi	Annettu päätös 2017	Annettu päätös 2018	Annettu päätös 2019	Käsittely kesken
2016	2			1
2017		3	1	0
2018			3	0
2019				3

Tilintarkastusyhteisön tulee luoda ja ylläpitää laadunvalvontajärjestelmä, jonka avulla se saa kohtuullisen varmuuden siitä, että tilintarkastusyhteisö ja sen henkilöstö noudattavat ammatillisia standardeja sekä sovellettavia säädöksiin ja määräyksiin perustuvia vaatimuksia ja että tilintarkastusyhteisön ja toimeksiannosta vastuullisten henkilöiden antamat raportit ovat olosuhteisiin nähden asianmukaisia.

PRH:n tilintarkastusvalvonta perehtyi laaduntarkastusten kohteena olleiden tilintarkastusyhteisöjen laadunvalvontajärjestelmiin ja arvioi niiden luotettavuutta sekä toimivuutta. PRH:n tilintarkastusvalvonta käytti laadunvalvontajärjestelmän toimivuutta arvioidessaan evidenssinä yhteisössä toimivien tilintarkastajien laaduntarkastusten havain- toja ja tuloksia.

Ensimmäinen kolmivuotiskausi yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä tarkastavien tilintarkastusyhteisöjen laaduntarkastuksissa oli 2016–2018. PRH julkaisee tilintarkas- tusyhteisöjen laaduntarkastuksista yhteenvetoraportin vuoden 2020 aikana.

6.2. Tilintarkastajien laaduntarkastukset

Kaikki tilintarkastajat ovat joko kolmen tai kuuden vuoden välein henkilökohtaisesti laa- duntarkastuksen kohteena. Lisäksi tilintarkastaja voidaan määrätä laaduntarkastuk- seen riskiperusteisesti. Laaduntarkastuksen tekevät tilintarkastusvalvonnan laadunvar- mistuksen asiantuntijat.

Tilintarkastajan laaduntarkastuksessa arvioimme hänen tilintarkastustyötään valitse- massamme tilintarkastustoimeksiannossa. Laaduntarkastuksessa arvioimme, voi- daanko tilintarkastus todeta suoritetuksi hyvää tilintarkastustapaa noudattaen. Hyvästä tilintarkastustavasta voi lukea lisää [PRH:n verkkosivuilta](#).

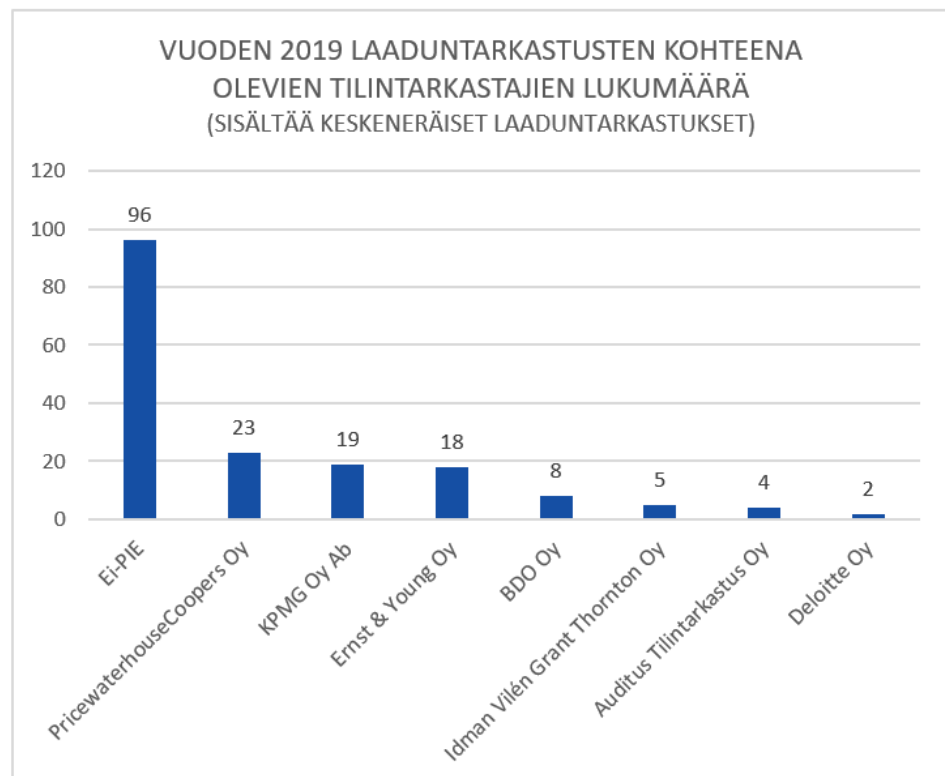
Laaduntarkastuksen päätteeksi PRH:n tilintarkastusvalvonta antaa tilintarkastajalle tu- loksen laaduntarkastuksesta. Tilintarkastajan laaduntarkastuksen lopullinen tulos voi olla joko hyväksytty tai hylätty. Mikäli kummankaan tulosluokan kriteerit eivät täyty, laa- duntarkastusta jatketaan uusintatarkastuksella (välitulos). Tilintarkastusvalvonta on jul- kaissut tulosluokkien kriteerit verkkosivuillaan 21.4.2017.

Vuonna 2019 määräsimme laaduntarkastukseen 202 tilintarkastajaa, joista 135 on saa- nut joko päätöksen lopullisesta tuloksesta tai ratkaisun uusintatarkastuksella jatkami- sesta vuoden 2019 loppuun mennessä. Laaduntarkastuksista 23 peruutettiin. Peruun- tumisista suurin osa johtui siitä, että tilintarkastaja haki hyväksymisen lakkauttamista laaduntarkastukseen määräämisen jälkeen. Kaikkiaan 40 tilintarkastajan laaduntarkas- tus oli kesken 31.12.2019, ja näistä 20 tilintarkastajaa on saanut päätöksen tai ratkai- sun 1.1. - 3.3.2020.. Seuraavassa taulukossa on esitetty tarkempi yhteenveto toteutet- tujen laaduntarkastusten lukumääristä per 31.12.2019:

Laaduntarkastukset tilintarkastajittain	2019		2018	
Määrätty laaduntarkastukseen		202		97
Hyväksyminen lakkautettu tilintarkastajan hakemuksesta	19		8	
Muu syy	4		3	
Laaduntarkastus peruuntunut		23		11
Laaduntarkastus siirtyy myöhemmin suoritettavaksi		4		1
Laaduntarkastukset yhteensä		175		85
Asian käsittely laadunvarmistusyksikössä kesken		40		1
Asian käsittely tutkinta-asiat ja laillisuusvalvonta yksikössä kes- ken		0		8

Lisäksi vuoden 2018 lopussa keskeneräisinä olleiden laaduntarkastusten osalta kuudelle tilintarkastajalle on annettu päätös tai ratkaisu vuoden 2019 aikana. Kolme on vielä kesken.

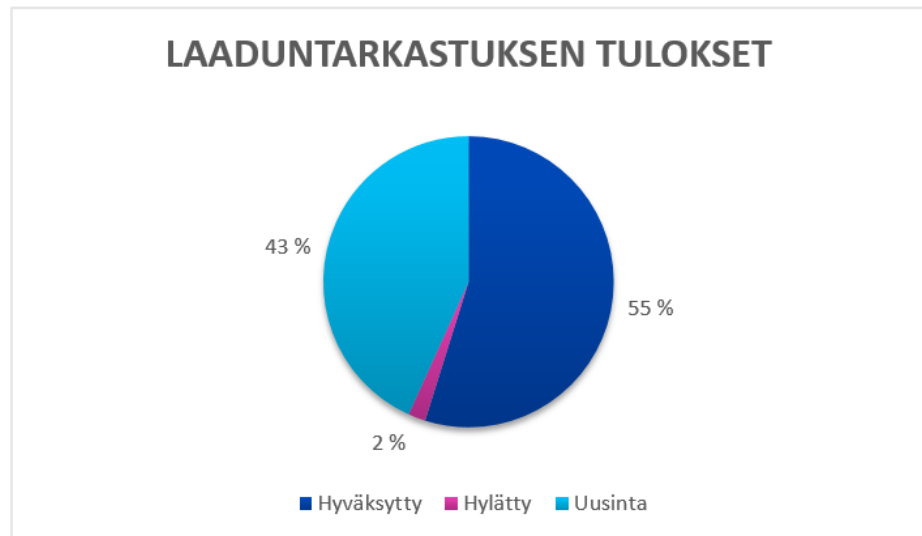
Alla olevassa taulukossa on esitetty tilintarkastajien määrät niiden 175 tilintarkastajan osalta, joille laaduntarkastus on suoritettu tai suoritetaan 2019 laaduntarkastukseen määrittämisen perusteella. Laaduntarkastuksen kohteena on seitsemässä eri PIE-tilintarkastusyhteisössä toimivia tilintarkastajia, joiden määrät on esitetty yhteisöittäin. Yksin tai muissa tilintarkastusyhteisöissä toimivat tilintarkastajat on esitetty omana ryhmänä (Ei-PIE).

Kuva 2: Vuoden 2019 laaduntarkastusten kohteena olevien tilintarkastajien lukumäärä (sisältää keskeneräiset laaduntarkastukset)

PRH:n tilintarkastusvalvonta kävi läpi laaduntarkastuksissa vuoden 2019 aikana 132 tilintarkastustoimeksiantoa. Lisäksi olemme arvioineet 1.1.-3.3.2020 aikana 18 vuoden 2019 laaduntarkastuksiin valitsemaamme toimeksiantoa. Toimeksiannot liittyivät eri toimialoilla tai julkishallinnossa toimiviin yhteisöihin.

Vuoden 2019 laaduntarkastuksista on annettu 3.3.2020 mennessä 155 tulospäätöstä tai ratkaisua. Osa tilintarkastajista ei ole vielä saanut tulosta laaduntarkastuksesta, koska laaduntarkastus on laadunvarmistusyksikössä kesken. Tulokset 3.3.2020 mennessä ratkaistuista vuoden 2019 laaduntarkastuksista ovat seuraavat:

Kuva 3: Vuoden 2019 laaduntarkastusten tulokset 3.3.2020 mennessä

Tilintarkastusvalvonta julkaisee [verkkosivuillaan](#) kevään 2020 aikana vuosiraportin, jossa kerrotaan vuoden 2019 laaduntarkastuksissa tehdyistä havainnoista.

7. Tilintarkastajien valvonta: tutkinta-asiat

Vuoden 2019 alussa tilintarkastusvalvonnassa oli avoinna 67 (vuonna 2018 55) tutkinta-asiaa ja vuoden 2019 aikana käsiteltäväksi tuli 52 (58) uutta tutkinta-asiaa. Tutkinta-asioista 31 (22) ratkaistiin siten, ettei asiaa viety tilintarkastuslautakunnan ratkaistavaksi, koska saadun selvityksen mukaan ei ollut syytä epäillä tilintarkastajan toimineen tilintarkastuslain vastaisesti eikä esittää tilintarkastuslain mukaisten seuraamusten määräämistä. Tilintarkastuslautakunnan käsiteltäväksi vietiin kaikkiaan 37 (24) tutkinta-asiaa. Vuoden 2019 päättyessä tilintarkastusvalvonnassa oli vireillä 51(67) tutkinta-asiaa.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu tutkinta-asioiden määrät ja lähteet vuosina 2018 ja 2019. Yhdessä tutkinta-asiassa voi olla osallisena useampi henkilötilintarkastaja tai henkilötilintarkastaja ja tilintarkastusyhteisö.

Tutkinta-asian lähde	Avoimet tutkinta-asiat vuoden alussa		Uudet tutkinta-asiat vuoden aikana		Käsitelty TILA:ssa vuoden aikana		Käsitelty TIVA:ssa vuoden aikana		Avoimet tutkinta-asiat vuoden lopussa	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Kantelu	44	40	37	36	<u>12</u>	10	<u>26</u>	22	43	44
Laaduntarkastus	17	11	14*)	17**)	23***)	11	2		6	17
Oma-aloitteinen	6	4	1	5	2	3	3		2	6
Yhteensä	67	55	52	58	<u>37</u>	24	<u>31</u>	22	51	67

*) luku sisältää 12 laaduntarkastuksessa hylätty-tuloksen saanutta tapausta

**) luku sisältää 7 laaduntarkastuksessa hylätty-tuloksen saanutta tapausta ja yhden tilintarkastusyhteisön ja 9 henkilötilintarkastajan laaduntarkastuksesta tutkintaan siirtyntä tutkinta-asiaa

***) luku sisältää 19 laaduntarkastuksen hylätty-tuloksen perusteella lautakuntaan vietyä asiaa

7.1. Tilintarkastuslautakunnan toiminta

Tilintarkastuslautakunta kokoontui 9 (vuonna 2018 10) kertaa. Tutkinta-asioissa oli asianosaisina yhteensä 17 (8) KHT-tilintarkastajaa, 19 (20) HT-tilintarkastajaa, 1 (1) JHT-tilintarkastaja, kaksi KHT+JHT -tilintarkastajaa ja 7 (3) tilintarkastusyhteisöä. (JHTT-tilintarkastajia ei ollut päätösten asianosaisina vuonna 2019 eikä vuonna 2018).

Alla olevassa taulukossa on esitetty tietoja tutkinta-asioiden käsittelystä tilintarkastuslautakunnassa.

	JHT		HT		KHT		Yhteisö	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Huomautus		1	5	4	5	2		
Varoitus	1		8	12	7	1	1	
Hyväksymisen peruuttaminen			2	1		1		
Seuraamusmaksu						1		
Ei seuraamusta				3	7	3	6	3
Rauennut			2					
Yhteensä	1	1	17	20	19*)	8	5	3

*) Näistä yhdessä tapauksessa tilintarkastajalla oli lisäksi JHT-hyväksyminen eli KHT +JHT).

Tutkinta-asioiden lisäksi tilintarkastuslautakunnassa käsiteltiin 26 (19) oikaisuvaatimusasiaa. Oikaisuvaatimusasiat koskivat tilintarkastajatutkintojen vastausten arvostelua (18 asiaa), päätöksiä tilintarkastajien laaduntarkastuksen tuloksista (4 asiaa), tilintarkastajatutkintoihin hyväksymistä (2 asiaa) sekä tilintarkastajien ammattitaidon ylläpitämistä (2 asiaa).

8. Tilintarkastajien valvonta: muu valvonta

Muun valvonnan kohteena ovat tilintarkastajien ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen sekä tilintarkastajien hyväksymisen edellytysten säilyminen. Näitä valvotaan muun muassa valvontatietoilmoituksin. Vaatimukset on määritetty tilintarkastuslaissa ja tilintarkastusvalvonnan antamassa ohjeessa.

9. Tilintarkastuksen yleinen ohjaus ja kehittäminen

PRH:n tilintarkastusvalvonta viestitti tilintarkastusalan yleisen ohjauksen ja kehittämisen asioista verkkosivuillaan ja tilintarkastuksen teemakirjeissä.

Teemakirjeitä, joiden kohderyhmänä ovat kaikki tilintarkastajat ja sidosryhmien edustajat julkaistiin neljä. Lisäksi julkaisimme seuraavat raportit:

- Seuranta listayhtiöiden tilintarkastuskertomuksista 2016–2018
- Tutkinta-asioiden vuosiraportti vuodelta 2018 (julkaistu maaliskuussa 2019)

Vuonna 2019 järjestimme kaksi tilintarkastajille suunnattua laatupäivää sekä yhteistyössä Aalto yliopiston kanssa tilaisuuden, jonka aiheena oli "Big Unanswered Questions in Financial Reporting". Lisäksi järjestimme syyskuussa 2019 Finanssivalvonnan kanssa ajankohtaistilaisuuden yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tarkastusvaliokuntien ja eräiden sidosryhmien edustajille. Tilaisuudessa käsiteltiin PRH:n ja Fi-

nanssivalvonnan keväällä 2019 tarkastusvaliokuntien jäsenille toteuttaman kyselyn tuloksia sekä esiteltiin PRH:n ja Finanssivalvonnan toimintaa tarkastusvaliokuntien työn näkökulmasta. Kyselyn tuloksista julkaistiin lisäksi raportti helmikuussa 2020.

Tilintarkastuslautakunnan tutkinta-asioiden päätöksiä julkaistiin tilintarkastuslautakunnan verkkosivuilla.

Lisäksi 2019 aikana julkaistiin tilintarkastusvalvonnan toimintakertomus 2018, tilintarkastusvalvonnan työsuunnitelma 2020 ja tutkinto-opas tilintarkastajatutkintoihin osallistuville.

Toimintavuoden aikana kerättiin asiakaspalautetta tilintarkastusvalvonnan toiminnasta tilintarkastajatutkintoihin osallistujilta, laaduntarkastuksen kohteena olleilta tilintarkastajilta sekä laatupäiviin osallistuneilta. Saatua palautetta käytetään tilintarkastusvalvonnan toiminnan kehittämiseen.

10. Kansainvälinen yhteistyö

PRH:n tilintarkastusvalvonta on IFIAR:n (*International Forum of Independent Audit Regulators*) jäsen. Tilintarkastusvalvonnan virkamiehet osallistuivat IFIAR:n Enforcement ja Inspections -työryhmien työskentelyyn sekä IFIAR:n *Inspection* -työpajaan maaliskuussa ja IFIAR:n vuosikokoukseen toukokuussa. IFIAR:n keskeisenä tehtävänä on globaali tietojen vaihto valvontaviranomaisten välillä. muun muassa parhaat valvontakäytännöt viranomaisyhteistyön edistäminen, vuoropuhelu tilintarkastuksen sidosryhmien kanssa ja tilintarkastuksen laadun parantaminen. IFIAR julkaisee tilintarkastusalan raportteja valvonnasta, muun muassa laaduntarkastushavaintojen yhteenvedoraportti vuosittain.

PRH:n tilintarkastusvalvonta on Euroopan Unionissa tilintarkastusalan sääntelyä ja valvontayhteistyötä koordinoivan CEAOB:n (*Committee of European Auditing Oversight Bodies*) jäsenorganisaatio. CEAOB:n asema ja tehtävät perustuvat EU-lainsäädäntöön (EU:n asetus 537/2014 yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisäädteistä tilintarkastusta koskevista erityisvaatimuksista ja komission päätöksen 2005/909/EY kumoamisesta). CEAOB:n tehtävänä on edistää EU:n jäsenvaltioiden tilintarkastusalan valvontaviranomaisten yhteistyötä, erityisesti tietojen vaihtoa, asiantuntemusta ja parhaita valvontakäytäntöjä EU-lainsäädännön edellyttämien tehtävien täytäntöönpanossa. CEAOB:lla on työryhmiä, joista tilintarkastusvalvonnan virkamiehet osallistuivat aktiivisesti CEAOB:n *International Auditing Standards, Inspection, Enforcement* ja *Market Monitoring* -työryhmien työskentelyyn.

Tilintarkastusvalvonta osallistui tilintarkastusalan valvojien pohjoismaiseen yhteistyöhön. Pohjoismaiden valvontaviranomaiset kokoontuivat Tukholmassa syyskuussa. Keskusteltavana olivat kysymykset tilintarkastajien laaduntarkastuksista ja tutkinta-asioista.

11. Muut lakisäädteiset tehtävät

PRH:n tilintarkastusvalvonta käsitteli tilintarkastuslain 2 luvun 9 §:n nojalla sille annetut yhteisöjen ja säätiöiden selvitykset tilintarkastajan erottamisesta kesken toimikauden ja tilintarkastajien antamat selvitykset eroamisesta tilintarkastajan tehtävästä kesken toimikauden.

PRH:n tilintarkastusvalvonta käsitteli 2 (vuonna 2018 3) tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n nojalla tehtyä ilmoitusta siitä, ettei yhteisöllä ollut säännösten edellyttämää, kelpoisuusvaatimukset täyttävää tilintarkastajaa. Ilmoitukset johtivat yhdessä (2) tapauksessa tilintarkastajan määräämiseen yhteisölle.

EU:n tilintarkastusasetuksen 537/2014 (PIE-asetuksen) mukaan tilintarkastusvalvonta pyydettyä määrittää tilintarkastajan toimikauden alkamisajankohdan toimikauden enimmäiskeston laskemista varten (Artikla 17.8). PIE-asetuksen mukaan tilintarkastusvalvonta voi myöntää poikkeuksia toimikauden enimmäiskeston (Artikla 17.6) sekä poikkeuksia muiden kuin tilintarkastuspalkkioiden enimmäismääriin (Artikla 4.2). Tilintarkastusvalvonta vastasi kyseisten säännösten soveltamiseen liittyviin tiedusteluihin, mutta ei vuonna 2019 tehnyt yhtään poikkeuslupia koskevaa päätöstä.

12. Lainsäädännön seuranta ja kehittäminen

Tilintarkastusvalvonta seurasi tilintarkastusta koskevan lainsäädännön kehittämistä kansainvälisesti ja kotimaassa.

PRH:n edustaja osallistui jäsenenä työ- ja elinkeinoministeriön helmikuussa 2019 asettaman, tilintarkastusta kevyemmän tarkastuksen mahdollista käyttöönottoa valmistelevan työryhmän työskentelyyn. Työryhmän työskentely jatkuu vuonna 2020. Kevyen tarkastuksen mahdollisesta käyttöönotosta TEM järjesti keskustelutilaisuuksia, joihin PRH:n virkamiehet osallistuivat.

Tilintarkastusvalvonta tulkitsi tilintarkastuslain ja EU:n tilintarkastuslainsäädännön soveltamista käytännön tilanteissa vastaamalla tilintarkastajien ja yritysten edustajien kysymyksiin ja kommenttipyyntöihin.

13. Markkinaseuranta

Tilintarkastusvalvonta osallistui tilintarkastusmarkkinoiden seurantaan yhteistyössä CEAOB:n kanssa. CEAOB:n Market Monitoring –työryhmän valmistelevan markkinaseurantakyselyn tarkastusvaliokuntaosuuden kysely toteutettiin keväällä 2019. Kyselyn tulokset on analysoitu ja tuloksista on laadittu raportti, joka on julkaistu helmikuussa 2020. PRH:n tilintarkastusvalvonta toimitti EU:n komissiolle markkinaseurantatiedot keuhällä 2019. Suomen markkinaseurantaraportti julkaistaan keuhällä 2020.

14. Yliopistoyhteistyö

PRH:n tilintarkastusvalvonta järjesti yhdessä Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun kanssa lokakuussa 2019 seminaarin aiheesta ”Big unanswered Questions in Financial Reporting”. Yleisössä oli tutkijoita, opiskelijoita, tilintarkastajia ja muiden sidosryhmien edustajia. Tilaisuuden pääesiintyjänä oli professori Ray Ball (*University of Chicago*).

PRH:n tilintarkastusvalvonta jatkoi tietojen vaihtoa ja tarjosi apua eräisiin yliopistojen tutkijoiden tilintarkastuksen tohtoritason tutkimushankkeisiin.

15. Sisäiset työryhmät ja viranomaisyhteistyö

PRH:n tilintarkastusvalvonta järjesti syyskuussa 2019 Finanssivalvonnan kanssa ajan-kohtaistilaisuuden yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tarkastusvaliokuntien ja eräiden sidosryhmien edustajille. Tilaisuudessa käsiteltiin PRH:n ja Finanssivalvonnan keuhällä 2019 tarkastusvaliokuntien jäsenille toteuttaman kyselyn tuloksia sekä esiteltiin PRH:n ja Finanssivalvonnan toimintaa tarkastusvaliokuntien työn näkökulmasta.

PRH:n virkamiehet osallistuivat PRH:n sisäisten työryhmien ja projektiryhmien työskentelyyn. Tällaisia työryhmiä ovat muun muassa Hyvä kieli –hanke, asiakastytyytyväisyys-työryhmä, tietosuoja- ja tietoturvaryhmät, sähköisten asioiden palvelua kehittävä digipalvelutyöryhmä sekä rakenteisen tilinpäätöstiedon vastaanottamista valmistellut XBRL-ohjausryhmä.

PRH:n tilintarkastusvalvonta toimi myös rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnan kansallisessa viranomaisyhteistyöryhmässä sekä TEM:n asettaman kevyemmän tarkastuksen työryhmässä. Tilintarkastusvalvonta osallistui myös 18.12.2019 asetettuun kansallisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio -työryhmään ja pankki- ja maksutilijärjestelmien kehittämishankkeeseen.